

Kysely tehyläisille sosiaalihuollon ja perusterveydenhuollon ammattihenkilöille - lähihoitajien näkemykset

Tehyn selvitys 2021/11 – perusterveydenhuolto/sosiaalihuolto (n = 5314)

Lähihoitajat (n = 1399):

Nykyinen työpaikka

- Ikäihmisten tehostettu palveluasuminen 29 %
- Kotihoito 18 %
- Vammaispalvelut palveluasuminen 13 %
- Laitoshiito 8 %
- Mielenterveys ja päihdetyö palveluasuminen 5 %
- Muu 27 %: mm. hammashoitola (n = 87), sairaala (n = 57), kuntoutuspalvelut (n = 20), ensihoito (n = 14), koulu (n = 5), lastensuojelu (n = 4) laboratorio (n = 4)

Lähes puolella vastaajista (47 %) oli työkokemusta sosiaali- ja terveysalalla yli 10 vuotta.

Työkokemus nykyisessä työpaikassa 1-5 vuotta 44 % vastanneista

Työhyvinvointi ja kuormitus

- Vastaajista (n = 1397) koki työhyvinvointinsa hyväksi (27 %) tai melko hyväksi (41 %).
- Vastaajista (n = 1399) reilusti yli puolet (59 %) koki olevansa kognitiivisesti haitallisesti tai vakavasti kuormittunut.
- Eettisesti kuormittuneita arvioi olevansa vakavasti tai haitallisesti oli yli puolet (57 %) vastaajista (n = 1398).
- Fyysinen kuormitus oli vastaajien (n = 1393) mukaan vähäisempää. Haitallisesti tai vakavasti fyysisesti kuormittuneita koki olevansa 52 % vastaajista.

Kuormitusta aiheuttavat tilanteet tai asiat

n = 1177

- Suurin kuormitusta aiheuttava asia liittyi **kiireeseen** työpaikalla (n = 710). Listat liian tiukat, ei ole yhtään varaa, kun käynnillä tulee ylimääräistä hoivaa, esim. haavanhoito. Työntekijöitä on vähän verrattuna asukkaiden hoidollisuuteen.
- Toiseksi eniten mainittiin **johtamisesta** (n = 324) aiheutuva kuormitus. Koettiin, että **esihenkilö asettaa kohtuuttomia vaatimuksia. Huono työvuorosuunnittelu**. Työilmapiirissä vakavia ongelmia joihin esimies ei puutu.
- Kolmanneksi (n = 201) eniten vastaajia kuormittivat **ergonomiaan** liittyvät asiat. Useissa vastauksissa mainittiin **ahtaat tilat ja apuvälineiden** puuttuminen.

Hoidon laatu

- Vastaajien mukaan kaksi kolmannelta (61 %) asiakkaista joutui odottamaan perushoidollisia toimenpiteitä, kuten aamupesut päivittäin tai joitakin kertoja viikossa (n = 1315).
- Lääkehoitoa jouduttiin odottamaan myös usein, kun yli puolet vastaajista (49 %) mainitsi, että asiakkaat joutuvat odottamaan sitä vähintään viikoittain (n = 1319).
- Aamupalaa tai lounasta joutui odottamaan asiakkaista 25 % vähintään tai viikoittain niin, että se oli jo jäähtynyt (n = 1306).
- Reilusti yli puolet (54 %) vastasi, että asiakkaat joutuivat odottamaan ulkoilua tai muuta viriketoimintaa vähintään viikoittain (n = 1296).
- Asiakas joutui odottamaan toimintakykyä ylläpitäviä harjoituksia vähintään viikoittain (n = 1300), kertoi 51 % vastaajista.
- Asiakas joutui odottamaan kohtuuttoman pitkään wc:hen pääsyä vähintään viikoittain (n = 1306), ilmoitti 36 % vastaajista.

Työolot

- Vastaajista 32 % kertoi, että joutuivat selviytymään työtehtävistään ilman työtovereiden apua tai tukea usein/aina (n = 1390).
- Lähihoitaja toimii sairaanhoitajan sijaisena viikoittain tai useammin 20 % vastaajista mukaan ja 47 % ilmoitti, että ei koskaan (n = 1342).
- Yli puolet vastaajista (26 %) mainitsi, että hoiva-avustaja toimii lähihoitajan sijaisena viikoittain tai useammin. (n = 1382).
- Vastaajista kolmannes (52 %) oli sitä mieltä, että asiakkaiden hoidon ja avun tarvetta työvuorosuunnittelussa huomioidaan vain joskus tai harvemmin (n = 1384).

Työolot

Vastaajien mukaan eniten (75 %) toteutuneista työvuorovahvuuksista on puuttunut edellisen kuukauden aikana lähi/perushoitajia. (n = 1252).

Työvuoroista oli puuttunut edellisen kuukauden aikana seuraavasti:

- sairaanhoitaja 15 %
- hoiva-avustaja 2 %

Lisäksi yksittäiset maininnat: ohjaaja, keittiöhenkilö, välinehuoltaja, sosiaalityöntekijä, opettaja

Johtopäätökset

- Hoidon laatu ja asiakasturvallisuus näyttäytyi useissa työpaikoissa varsin heikkona ammattihenkilöiden arvioiden mukaan.
- Asiakkaat joutuivat odottamaan palveluita ja hoitoa viikoittain tai jopa päivittäin. Lisäksi asiakkaiden toimintakyvyn ylläpitäminen jäi vähäiselle huomiolle. Edellä mainittu tilanne heikentää entisestään monisairaiden asiakkaiden hyvinvointia ja selviytymistä arjesta sekä lisää ammattihenkilöiden raskasta työtaakkaa.
- Työhyvinvointiin pitää kohdentaa resursseja, jotta ammattihenkilöt jaksavat työssään.
- Heikon työvoimatilanteen lisäksi pandemia on kuormittanut ammattihenkilöitä.
- Tässä selvityksessä kolmannes ammattihenkilöistä koki työhyvinvointinsa huonoksi. Nykytilanteessa ei ole varaa yhdenkään ammattihenkilön uupumiseen ja alalta poistumiseen.
- Vertailtaessa kokemusta kuormituksesta koko aineiston ja niiden työyksiköiden kesken, joissa oli hoiva-avustajia, voitiin todeta, että ammattihenkilöt kokivat olevansa sekä eettisesti että fyysisesti muita vastaajia kuormittuneempia jälkimmäisissä työyksiköissä.